

Język obcy nowożytny w klasach 1–3 szkoły podstawowej – porównanie podstaw programowych z lat 2024 i 2026 ¹

Poziom biegłości językowej na koniec III klasy <i>bez zmian</i>	Na koniec III klasy uczeń powinien osiągnąć poziom biegłości językowej A1 w skali ESOKJ.
Środki leksykalne <i>bez większych zmian</i>	1) Praktycznie takie same zakresy tematyczne, ale: a) niektóre bardziej uszczegółowione, zawierają konkretne rzeczy do nauczania, np. nazwy mebli b) pojawia się nowy zakres „czas, kalendarz, pory roku, miesiące, dni tygodnia” c) nie ma wymagania „świat baśni i wyobraźni” 2) obowiązek zapoznania z nazwami liter alfabetu.
Słuchanie <i>bez większych zmian</i>	Praktycznie bez zmian, z dwoma małymi wyjątkami: 1) zapisywanie ze słuchu wyrazów i prostych zdań 2) ogólna myśl tekstu w języku polskim.
Czytanie <i>ograniczone</i>	Ograniczone w nowej podstawie: rozumienie ogólne po polsku, rozumienie wyrazów i bardzo prostych zdań / instrukcji.
Mówienie <i>nieznacznie rozbudowane</i>	Utrzymane umiejętności ze starej podstawy + rozmowa grupowa (w języku obcym) oraz wykorzystanie w rozmowie informacji z przeczytanego tekstu.
Pisanie <i>rozbudowane</i>	Rozbudowane w nowej podstawie. Utrzymane są umiejętności ze starej podstawy PLUS: 1) tworzenie bardzo prostych tekstów/wypowiedzi pisemnych (nie tylko zdań jak w starej podstawie) 2) umiejętność tworzenia tekstów cyfrowych
Reagowanie <i>bez większych zmian</i>	Bez istotnych zmian. Pewne kwestie tylko bardziej uszczegółowione.
Przetwarzanie językowe <i>rozbudowane</i>	Rozbudowane względem starej podstawy programowej. Poza tym, co już było, dodatkowo wprowadzona umiejętność określania w języku polskim ogólnego sensu wysłuchanego albo przeczytanego tekstu.
Kompetencja kulturowa <i>bez większych zmian</i>	Bez istotnych zmian. „Kulturówka” ograniczona do rozpoznawania śladów innych kultur w otoczeniu.
Umiejętności pozajęzykowe <i>rozbudowane</i>	Współpraca w grupie, korzystanie ze źródeł, samoocena, rozwijanie strategii uczenia się – jak w starej podstawie.
Doświadczenia edukacyjne <i>nowość w podstawie</i>	W starej podstawie programowej doświadczeń edukacyjnych nie było. W nowej podstawie – w odniesieniu do języka obcego – wymieniane są bezpośrednio albo pośrednio można „podciągnąć” do zajęć językowych następujące doświadczenia: 1) uczeń przynajmniej raz w roku szkolnym: (1) w grupie realizuje zadanie, używając nauczanego języka obcego nowożytnego (np. wymiana listów, kartek z równoległą klasą ze szkoły za granicą, spotkanie z native speaker); (2) tworzy własny instrument, lalkę, maskę lub scenografię, wykorzystując je w działaniach artystycznych; 2) uczeń przynajmniej raz w trakcie etapu edukacyjnego uczestniczy w przygotowaniu i realizacji wydarzenia artystycznego prezentowanego poza klasą (np. w spektaklu teatralnym); [...].”
Kompetencje przekrojowe i sprawczość <i>nowość w podstawie</i>	Kształcenie w zakresie języka obcego nowożytnego przyczynia się do rozwijania kompetencji przekrojowych, np. rozwiązywanie problemów, kreatywne myślenie, krytyczne myślenie, oraz rozwijania sprawczości, czyli podejmowania działań, które mają pozytywny wpływ na ucznia, który je podejmuje, i na innych, oraz branie odpowiedzialności za te działania.

¹ Podstawy programowe są określone w rozporządzeniach: (a) podstawa z 2024 r. – w rozporządzeniu z 28 czerwca 2024 r.; podstawa z 2026 r. – w rozporządzeniu z 11 marca 2026 r.

Stara podstawa	Nowa podstawa
1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych dotyczących jego samego i jego najbliższego otoczenia, umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:	3b) rozwija zasób słownictwa związanego z życiem codziennym w obszarach, takich jak:
1) ja i moi bliscy (rodzina, przyjaciele);	– ja, informacje o mnie (np. imię, nazwisko, miejsce zamieszkania, wiek, hobby, cechy wyglądu i charakteru), – rodzina, przyjaciele,
2) moje miejsce zamieszkania (mój dom, moja miejscowość);	– miejsce zamieszkania, okolica i miejscowość, – dom, pomieszczenia, meble, sprzęty użytku codziennego,
3) moja szkoła;	– szkoła, sala lekcyjna, przybory szkolne,
4) popularne zawody;	– popularne zawody,
5) mój dzień, moje zabawy;	– plan dnia, codzienne czynności, – zabawy i zabawki,
6) jedzenie;	– artykuły spożywcze, posiłki i potrawy,
7) sklep;	– zakupy, sklep, centrum handlowe,
8) mój czas wolny i wakacje;	– zainteresowania, [...], wakacje,
9) święta i tradycje, mój kraj;	– święta i tradycje,
10) sport;	– [...] sport, [...],
11) moje samopoczucie;	– samopoczucie, emocje,
12) przyroda wokół mnie;	– zwierzęta i rośliny,
13) świat baśni i wyobraźni.	
	– czas, kalendarz, pory roku, miesiące, dni tygodnia,
	– teksty kultury (np. filmy, piosenki, gry) i ich bohaterowie,
	3) świadomość językowa, w tym wiedza o języku – uczeń: a) rozpoznaje i nazywa litery alfabetu,

- 1) W nowej podstawie **nie jest** określony oczekiwany zakres znajomości środków językowych. Podstawa określa, że uczeń ma rozwijać zasób słownictwa.
- 2) Zakresy leksykalne są praktycznie takie same, choć w nowej podstawie inaczej je pogrupowano, **dodano** zakres „czas, kalendarz, pory roku, miesiące, dni tygodnia”, a **zrezygnowano** z zakresu „świat baśni i wyobraźni”.
- 3) Niektóre zakresy leksykalne zostały uszczegółowione. Ponieważ nie ma „np.” – są obowiązkowe. Nauczyciel powinien zatem upewnić się, że w klasach I–III wprowadzi podstawowe słownictwo związane m.in. z meblami, zabawkami, emocjami – wszystkimi zakresami oznaczonymi w tabeli **żółtą aplą.**
- 4) Podstawa wprowadza obowiązek rozpoznawania i nazywania liter alfabetu.

Stara podstawa	Nowa podstawa
2) Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi ustne, artykułowane wyraźnie i powoli, w standardowej odmianie języka:	1) komunikacja – uczeń: a) rozumie bardzo proste wypowiedzi ustne, artykułowane wyraźnie i powoli,
1) reaguje na polecenia;	b) reaguje werbalnie lub niewerbalnie na bardzo proste polecenia,
2) rozumie sens krótkich wypowiedzi, opowiadań, bajek i historyjek oraz prostych piosenek i wierszyków, szczególnie gdy są wspierane, np. obrazkami, rekwizytami, ruchem, mimiką, gestami, dodatkowymi dźwiękami;	2) odkrywanie i używanie języka – uczeń: d) rozumie wysłuchane [...] nazwy, słowa i bardzo proste zdania, w tym także nagrania audio i wideo, korzystając dodatkowo z ilustracji, rekwizytów, mimiki, gestów,
3) znajduje w wypowiedzi określone informacje	4) wielojęzyczność i międzykulturowość – moduł kultura – uczeń: d) przedstawia w języku polskim ogólny sens bardzo prostego tekstu wysłuchanego [...] w języku obcym nowożytnym.
	2) odkrywanie i używanie języka – uczeń: e) zapisuje [...] ze słuchu znane wyrazy, zwroty oraz bardzo proste zdania,

- 1) Nowa podstawa programowa **nie różni się** w sposób znaczący od poprzedniej w zakresie słuchania.
- 2) Stara podstawa wymieniała rodzaje tekstów, np. opowiadania, bajki, nowa – ma tylko ogólne określenia, np. „bardzo proste wypowiedzi ustne”, „nagrania audio i wideo”.
- 3) Nowa podstawa wprowadza obowiązek ćwiczenia zapisywania ze słuchu wyrazów i bardzo prostych zdań.
- 4) Nowa podstawa programowa wprowadza umiejętność przedstawiania ogólnej myśli wysłuchanego tekstu w języku polskim.

Stara podstawa	Nowa podstawa
3) Uczeń rozumie wyrazy oraz jedno- lub kilkuzdaniowe, bardzo proste wypowiedzi pisemne (np. historyjki obrazkowe z tekstem, opowiadania):	
1) rozumie ogólny sens tekstu, szczególnie gdy jest wspierany obrazem lub dźwiękiem;	2) odkrywanie i używanie języka – uczeń: d) rozumie [...] przeczytane nazwy, słowa i bardzo proste zdania, [...], korzystając dodatkowo z ilustracji, rekwizytów, mimiki, gestów, 4) wielojęzyczność i międzykulturowość – moduł kultura – uczeń: d) przedstawia w języku polskim ogólny sens bardzo prostego tekstu [...] przeczytanego w języku obcym nowożytnym.
2) znajduje w wypowiedzi określone informacje.	
	2) odkrywanie i używanie języka – uczeń: c) wykonuje polecenie lub realizuje zadanie według przeczytanej bardzo prostej instrukcji,

- 1) Nowa podstawa zdaje się **ograniczać** sprawność czytania. Zrezygnowano z ogólnej umiejętności znajdowania w wypowiedzi określonych informacji. Rozumienie ogólnego sensu tekstu ograniczono do przekazu w języku polskim.
- 2) W nowej podstawie uczeń ma rozumieć przeczytane słowa, bardzo proste zdania, bardzo proste instrukcje.

Stara podstawa	Nowa podstawa
4. W zakresie wypowiedzi ustnych uczeń:	
1) powtarza wyrazy i proste zdania;	
2) tworzy bardzo proste i krótkie wypowiedzi według wzoru, np. nazywa obiekty z otoczenia i opisuje je, nazywa czynności;	1) komunikacja – uczeń: e) tworzy według wzoru bardzo proste i krótkie wypowiedzi w bezpośredniej komunikacji ustnej na znany temat (np. przedstawia siebie i innych), opisuje siebie i ludzi, których zna, miejsce, w którym mieszka, swoje zainteresowania i preferencje, nazywa emocje oraz nazywa i opisuje osoby i obiekty z otoczenia oraz podstawowe czynności, 2) odkrywanie i używanie języka – uczeń: a) tworzy bardzo proste wypowiedzi ustne, aby przekazać informacje oraz wyrazić uczucia i emocje,
3) recytuje wiersze, rymowanki, odgrywa dialogi, śpiewa piosenki – samodzielnie lub w grupie np. w realizacji małych form teatralnych;	2) odkrywanie i używanie języka – uczeń: b) odtwarza z pamięci w całości lub we fragmentach bardzo proste i krótkie teksty: wierszyki, rymowanki, piosenki – indywidualnie lub w grupie,
4) używa poznanych wyrazów i zwrotów podczas zabawy.	
	1) komunikacja – uczeń: i) aktywnie uczestniczy w rozmowie grupowej: słucha innych, zabiera głos i wypowiada się zgodnie z przyjętymi zasadami komunikacji w grupie, j) wykorzystuje przeczytane teksty oraz inne teksty kultury do rozmowy i wspólnego działania,

- 1) Nowa podstawa utrzymuje wiele umiejętności ze starej, np. tworzenie wypowiedzi wg wzoru, odtwarzanie piosenek, wierszyków z pamięci.
- 2) Nowa podstawa **rozbudowuje umiejętność mówienia** o rozmowę grupową (w języku obcym) oraz wykorzystanie w rozmowie informacji z przeczytanego tekstu.

Stara podstawa	Nowa podstawa
5. W zakresie wypowiedzi pisemnych uczeń:	
1) przepisuje wyrazy i proste zdania;	
2) pisze pojedyncze wyrazy i zwroty;	2) odkrywanie i używanie języka – uczeń: e) zapisuje z pamięci [...] znane wyrazy, zwroty oraz bardzo proste zdania, 3) świadomość językowa, w tym wiedza o języku – uczeń: c) poprawnie zapisuje najczęściej używane wyrażenia i wyrazy związane z życiem codziennym i zainteresowaniami, w tym liczby i daty, własne imię i nazwisko, narodowość, obywatelstwo, adres, datę urodzenia;
3) pisze bardzo proste i krótkie zdania według wzoru i samodzielnie.	1) komunikacja – uczeń: k) tworzy krótkie i bardzo proste teksty tradycyjne i cyfrowe według poznanych schematów w pisemnej komunikacji bezpośredniej, l) tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne w celu budowania relacji i współpracy z innymi; 2) odkrywanie i używanie języka – uczeń: f) tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne według wcześniej poznanych schematów, w tym informacje o sobie i innych, opisy osób i rzeczy oraz teksty użytkowe: życzenia, podziękowania, pozdrowienia, a także wypełnia bardzo prosty formularz z danymi osobowymi,

- 1) Nowa podstawa utrzymuje umiejętności ze starej, np. zapisywanie wyrazów i zwrotów, pisanie bardzo prostych tekstów.
- 2) Nowa podstawa **rozbudowuje umiejętność pisania** – uczeń ma tworzyć bardzo proste teksty/wypowiedzi pisemne (nie tylko zdania jak w starej podstawie).
- 3) Dodatkowo nowa podstawa wprowadza umiejętność tworzenia tekstów cyfrowych.

Stara podstawa	Nowa podstawa
6. W zakresie reagowania uczniów:	
1) reaguje werbalnie i niewerbalnie na polecenia;	
2) przedstawia siebie i inne osoby – mówi np. jak się nazywa, ile ma lat, skąd pochodzi, co potrafi robić;	1) komunikacja – uczeń: c) odpowiada na bardzo proste pytania, w tym pytania dotyczące danych osobowych, takich jak imię i nazwisko, adres, numer telefonu rodzica,
3) zadaje pytania i udziela odpowiedzi w ramach wyuczonych zwrotów;	1) komunikacja – uczeń: c) odpowiada na bardzo proste pytania, w tym pytania dotyczące danych osobowych, takich jak imię i nazwisko, adres, numer telefonu rodzica, d) zadaje bardzo proste pytania dotyczące bliskich mu tematów i spraw,
4) stosuje podstawowe zwroty grzecznościowe, np. wita się i żegna, dziękuje, prosi, przeprasza;	1) komunikacja – uczeń: f) formułuje bardzo proste prośby i reaguje na podobne prośby innych, g) uczestniczy w codziennych sytuacjach komunikacyjnych, używając bardzo prostych zwrotów grzecznościowych, w tym formuł powitalnych i pożegnalnych, zwrotów: proszę, przepraszam, dziękuję,
5) wyraża swoje upodobania.	

- 1) W zakresie reagowania językowego nowa podstawa nie wprowadza istotnych zmian.
- 2) Nowa podstawa uszczegóławia pewne kwestie. Uczniowie muszą np. być w stanie odpowiedzieć na pytania dotyczące swojego adresu oraz nr. telefonu rodzica.

Stara podstawa	Nowa podstawa
7. W zakresie przetwarzania tekstu uczeń nazywa w języku obcym nowożytnym np. osoby, zwierzęta, przedmioty, czynności – z najbliższego otoczenia oraz przedstawione w materiałach wizualnych i audiowizualnych.	
	4) wielojęzyczność i międzykulturowość – moduł kultura – uczeń: c) wyjaśnia znaczenie lub podaje odpowiednik w języku polskim bardzo prostych słów lub zwrotów z języka obcego nowożytnego i odwrotnie, d) przedstawia w języku polskim ogólny sens bardzo prostego tekstu wysłuchanego lub przeczytanego w języku obcym nowożytnym.

- 1) Nowa podstawa rozbudowuje umiejętności w zakresie przetwarzania językowego.
- 2) W starej było to ograniczone do nazywania w języku obcym przedmiotów w najbliższym otoczeniu.
- 3) W nowej – poza podawanie odpowiedników wyrazów w języku obcym – jest wprowadzona umiejętność określania w języku polskim ogólnego sensu wysłuchanego albo przeczytanego tekstu.

Stara podstawa	Nowa podstawa
8. Uczeń:	
1) wie, że ludzie posługują się różnymi językami i aby się z nimi porozumieć, warto nauczyć się ich języka;	4) wielojęzyczność i międzykulturowość – moduł kultura – uczeń: a) wie, że ludzie posługują się różnymi językami i aby się z nimi porozumieć, trzeba się tych języków nauczyć,
2) posiada podstawowe informacje o krajach, w których ludzie posługują się danym językiem obcym nowożytnym.	
	4) wielojęzyczność i międzykulturowość – moduł kultura – uczeń: b) rozpoznaje w swoim otoczeniu elementy różnych kultur (np. tradycji świątecznych, potraw, zabaw) i porównuje je ze sobą w języku polskim,

- 1) W zakresie kompetencji kulturowych nie ma znaczących różnic między starą a nową podstawą programową.
- 2) Nowa podstawa **ogranicza** to wymaganie z posiadania podstawowych informacji o krajach do rozpoznawania w swoim środowisku elementów różnych kultur.

Stara podstawa	Nowa podstawa
<p>9. Uczeń potrafi określić, czego się nauczył, i wie, w jaki sposób może samodzielnie pracować nad językiem (np. przez oglądanie bajek w języku obcym nowożytnym, korzystanie ze słowników obrazkowych i gier edukacyjnych).</p>	<p><i>W ogólnej części podstawy programowej:</i> Samoocena stanowi jedną z kompetencji przekrojowych („autorefleksja i wyciąganie wniosków” w zakresie „kierowania sobą”) oraz jest elementem sprawczości.</p> <p>Strategie uczenia się stanowią jeden z elementów sprawczości.</p>
<p>10. Uczeń współpracuje z rówieśnikami w trakcie nauki.</p>	<p>1) komunikacja – uczeń:</p> <p>h) w trakcie zajęć z języka obcego nowożytnego lub w grupie wielojęzycznej pomaga innym w zrozumieniu informacji, wyjaśnia bardzo proste pojęcia i zadania własnymi słowami lub gestami, wspiera porozumienie się w grupie,</p>
<p>11. Uczeń korzysta ze źródeł informacji w języku obcym nowożytnym (np. ze słowników obrazkowych, książeczek), również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych.</p>	<p>2) odkrywanie i używanie języka – uczeń:</p> <p>g) korzysta z tradycyjnych materiałów źródłowych lub narzędzi cyfrowych do samodzielnego pogłębienia wiedzy, w tym odkrywania znaczeń nieznanymi słowami i sprawdzania pisowni;</p>
	kompetencje przekrojowe
	sprawczość

- 1) Nowa podstawa zachowuje kształcenie w zakresie wszystkich umiejętności ze starej podstawy, tj. samooceny, strategii uczenia się, umiejętności współpracy oraz korzystania z różnych źródeł informacji.
- 2) Nowa podstawa podkreśla znaczenie rozwijania:
  - a) kompetencji przekrojowych, tj. rozwiązywanie problemów, krytyczne myślenie, kreatywne myślenie, współpraca, dbanie o innych, kierowanie sobą, dbanie o siebie
  - b) sprawczości, tj. poczucia przynależności do wspólnoty, nastawienia na rozwój, przekonania o własnej skuteczności, samoregulacji, przejmowanie odpowiedzialności za proces uczenia się, dzielenie się wiedzą i umiejętnościami, samoocenę itd.